

STOP FALS!

STOP FALS!

NR. 2, 17 DECEMBRIE 2015

SUPLIMENT DE COMBATERE A INFORMAȚIEI FALSE ȘI TENDENȚIOASE DIN MASS-MEDIA

Rospotrebnadzor a interzis exportul în regiunea Breansk din Federația Rusă a 4658 de perechi de pantaloni produși în R. Moldova

„Pantalonii impotenți” în presa rusă

MARINA CIOBANU

La 27 noiembrie, curent, Serviciului federal rus în domeniul protecției drepturilor consumatorilor „Rospotrebnadzor” din Breansk a interzis importul a 4658 de perechi de pantaloni fabricați în R. Moldova, pe motiv că ar fi toxici. Cel puțin despre acest lucru scrie presa rusească, citată ulterior de surse media din R. Moldova.

Agenția rusă de știri TASS prezintă cazul drept o încercare de import în Federația Rusă a produselor textile ce ar conține substanțe toxice de tipul benzol sau benzen, iar titlul anunță din start că tentativa ar fi una premeditată: „În Rusia, s-a încercat introducerea a 4,5 mii de perechi de pantaloni cu o concentrație sporită de benzol”.

„Prin Punctul Vamal din Breansk s-a încercat introducerea în Federația Rusă a 4,5 mii de perechi de pantaloni fabricați în R. Moldova, cu o concentrație sporită de substanțe toxice. Direcția Regională „Rospotrebnadzor” a declarat corespondentului nostru că stofa conținea benzen în cantități sporite. Serviciul vamal din Breansk a precizat că au fost identificate unele inexactități în actele de însoțire a mărfii, din care cauză, aceasta a fost cercetată minuțios și s-a dispus efectuarea unei expertize”, scrie TASS. Agenția, însă,

nu citează sursa exactă, persoana care a furnizat informația corespondentului, ci face trimitere la instituție. Corespondentul scrie: „Rezultatele expertizei au arătat că stofa din care au fost fabricați pantalonii conținea nivel sporit de benzen” și adaugă: „au spus acolo”.

În același timp, TASS anunță că, în acest caz, a fost deschis un dosar administrativ, exportatorii fiind suspecți de fals în declarația de mărfuri, iar producătorul riscă amendă și confiscarea bunurilor.

Sursa precizează că benzenul „este o substanță organică toxică, care se conține în benzină, se utilizează în industria ușoară, servește drept materie primă pentru producerea medicamentelor, plasticului, cauciucului sintetic și coloranților. În caz de inhalare pe termen lung nu există pericolul de otrăvire imediată. În cantități mari, provoacă greață și amețeli, iar uneori poate avea efect letal”.

Ziarul rus „Московский Комсомолец” scrie despre subiect, citând comunicatul de presă emis de „Rospotrebnadzor”. În comunicatul instituției se precizează doar că, potrivit rezultatelor expertizei, marfa nu corespunde normelor „siguranței producției din industria ușoară”, dar nu semnalizează faptul că ar avea impact asupra stării de sănătate. Ziarul, însă, afirmă că „otrăvirea cronică cu benzen afectează sistemul nervos, cel al circulației sanguine și

chiar provoacă impotența”. Mai mult, titlul știrii denotă o abordare tendențioasă și lipsa de obiectivitate a publicației: „În Rusia s-a încercat importul din Moldova a mii de pantaloni care provoacă impotența”.

Accentele sunt deplasate și în știrea „Din Chișinău în Rusia se transporta un lot de pantaloni care provoacă mâncărimi și impotență bărbaților”, emisă de ziarul „Комсомольская правда”. Sursa de informare a jurnaliștilor este același comunicat al „Rospotrebnadzor”, iar precizarea „Хроническое отравление бензолом вызывает нарушения работы нервной системы, последствием отравления может стать импотенция, а локально это проявляется в виде зуда половых органов у мужчин” nu este susținută de vreo explicație a vreunui expert sau a reprezentanților Serviciului de protecție a drepturilor consumatorilor.

Denaturarea subiectului se produce și prin aborările site-urilor ruse bryanskstoday.ru: „În Breansk, nu au permis importul a 4685 de pantaloni toxici din Moldova”, moyareklama.ru: „Rospotrebnadzor a salvat bărbații de pantalonii toxici”, rueconomics.ru: „Mii de pantaloni cu benzen riscă să ajungă în Rusia”. Mai mult, pozele-simbol utilizate de portalurile respective reprezintă pantaloni de tip sport, clasic, casual, jeans, respectiv, denotă un mesaj contradictoriu.

În același timp, știrea este preluată și de presa din R. Moldova. Instituțiile media locale, însă, citează agențiile rusești fără a implica reacțiile autorităților moldovenești și fără a verifica veridicitatea informației.

Singurul post TV care a solicitat și poziția instituțiilor de stat în legătură cu acest caz este Pro TV. Jurnaliștii anunță că autoritățile din R. Moldova nu au fost anunțate oficial despre acest caz și că nu s-a stabilit identitatea companiei exportatoare: „Rușii au găsit substanțe toxice în pantalonii moldovenești. Mai exact, un lot de aproape 4700 de perechi a primit interdicția de a intra în regiunea Breansk din Federația Rusă”.

Rospotrebnadzor a anunțat apoi că pantalonii moldovenești ar conține un nivel înalt de benzen, o substanță chimică cancerigenă. Deocamdată nu se știe despre ce companii producătoare este vorba, iar viceministrul economiei, Octavian Calmîc, ne-a spus că încă nu a primit informații oficiale în acest sens, ci a văzut doar ce scrie presa. Potrivit lui Calmîc, chiar dacă a existat o problemă cu stofa, nu e o greșală a companiilor moldovenești, având în vedere că ele o importă”.

Sursa nu scrie nimic despre eventualele influențe ale țesăturii din care sunt cusuți pantalonii asupra sănătății bărbaților, după cum procedează presa rusă.

„Vrăjiți” de mass-media

În perioada 29 septembrie – 21 octombrie 2015, Institutul Republican Internațional (IRI) a realizat un sondaj, una dintre întrebări fiind legată de instituțiile care se bucură de cea mai mare încredere. Deși oamenii susțin mereu că mass-media minte, totuși, tot mass-media s-a regăsit în topul listei, pe locul II, după biserică.

Jurnalismul în R. Moldova, probabil la fel ca și în alte părți, se află sub influența cuiva, îndeosebi sub influența unor politicieni, care fie vorbesc deschis despre faptul că acest ziar/TV/radio îi aparține, fie ascund acest fapt. Însă, dacă urmărim cu atenție cum este prezentat fiecare material, cât de obiectiv este autorul (jurnalista) sau cât de des este menționat numele sau organizația de caritate a vreunui politician, imediat dispar orice dubii referitoare la adevărații proprietari ai acestor mijloace de comunicare în masă.

NOSTALGIA POVEȘTILOR DESPRE URSS

În unele țări din CSI canalele rusești sunt interzise, în R. Moldova – nu. Lunar, la preț de 33 de lei (circa 1,5 euro), fiecare cetățean al R. Moldova obține acces la peste 40 de canale. Circa o jumătate dintre ele (dacă nu mai multe) sunt canale rusești. Bineînțeles, nu e vorba doar de difuzarea știrilor, dar și de filme și programe de divertisment de înaltă calitate. Iar între toate acestea – Noutăți, anume acele care sunt orientate spre publicul țintă. Și cu toate că obișnuim să spunem că vârstnicii devin nostalgici, amintindu-și despre „cât de bine era înainte”, această nostalgie este specifică și generației tinere. Ea își amintește de acea perioadă inclusiv datorită filmelor, în care sunt descrise, în cele mai aprinse culori, vitrinele pline, bunăstarea oamenilor, și este ascunsă cu iscusință corupția și criminalitatea din acea perioadă. Este foarte simplu să manipulezi cu memoria oamenilor. Pentru aceasta, e suficient să apeși butonul cu memorii pozitive și să-l deconectezi pe cel cu memorii negative.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în 2010, vârsta medie a populației era de 36,2 ani, iar în 2015 – de 37,5 ani. Chiar dacă nu este o diferență semnificativă, datele arată că, din an în an, populația îmbătrânește, iar generația tânără părăsește țara. Totuși, cei care astăzi au atins vârsta de 37 de ani nu-și amintesc despre URSS, dar țin minte relatările părinților despre acea perioadă.

EDITORIAL

OLGA BULAT

Țin minte indignarea lor legată de răsturnarea sistemului, pentru că asta însemna instaurarea unui nou regim, iar tot ce e nou e necunoscut și trezește frică. Astfel, acești oameni sunt nostalgici după poveștile părinților.

NOUTĂȚILE, AVANTAJOASE PENTRU GUVERN

Pentru că tot ce e nou trezește frică, multora li se pare mai avantajos să creadă mass-media rusă, pe care au ascultat-o zeci de ani. Ei sunt tentați să creadă informațiile despre „raiul” din Rusia (de obicei, posturile TV rusești nu arată și viața de la sate, unde oamenii mor de foame și de frig) și cele despre „iadul” din Occident.

Pe de altă parte, oamenii care urmăresc știrile la TV, în parte, nu utilizează computerele. Ei nu pot să suprapună aceste noutăți cu altele, dar nici nu cunosc limbi străine, ca să se poată informa din mass-media occidentală. Astfel, ei asimilează noutățile rusești, în care este prezentată exclusiv latura pozitivă a guvernării, mereu gata să ajute pe oricine, iar noi am fi niște ingrați. Recent, președintele F. Ruse, Vladimir Putin, a promis să ajute mass-media rusă, care luptă cu „cliseele despre Rusia”. Deci, dacă jurnaliștii vor scrie așa-numitul „adevăr” la comanda clientului, ei vor fi generos răsplățiți.

Și propaganda locală este una activă. Când erau la putere comuniștii, funcționa canalul NIT, care făcea o propagandă activă în susținerea lui Vladimir Voronin, acesta fiind eroul central al tuturor noutăților. În 2010, Consiliul Audiovizualului a sancționat NIT-ul. În apărarea lor, jurnaliștii canalului ziceau că noua guvernare nu suportă critica și că e împotriva libertății de exprimare. Publicul îi credea pe jurnaliști, deoarece vedeau în știri fețele cunoscute ale comuniștilor lui Voronin, iar noua guvernare deja reușise să supere cetățenii prin diverse decizii. Consiliul Audiovizualului a încercat, în repetate rânduri, să închidă canalul și, într-un final, i-a reușit.

Putem numi, însă, aceasta un succes? Aici sunt două fețe ale monedei. Pe de o parte, e succes, pentru că nu mai există propagandă pro-Voronin.

CONTINUARE ÎN PAGINA 12

„Vrăjiți” de mass-media

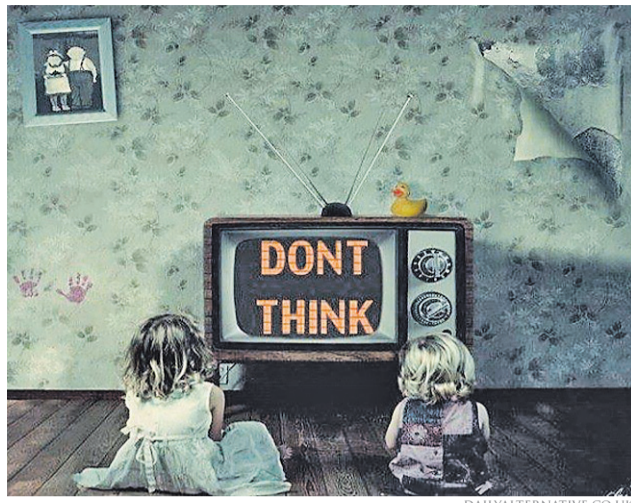
CONTINUARE DIN PAGINA 11

Pe de altă parte, cu toate că NIT-ul, într-adevăr, nu prezenta obiectiv știrile, anume guvernarea a influențat decizia Consiliului, deci, în așa mod, autoritățile au decis să scape de concurenți.

Au rămas canalele (cu mici excepții) care tot făceau propagandă, doar că în favoarea guvernării. Primul lucru care-ți captează atenția este publicitatea ascunsă a organizației caritabile Edelweiss pe PRIME TV. Cât de mult a ajutat un copil, apoi altul... Nu ar fi vreo problemă, dar Edelweiss se află sub patronajul lui Vlad Plahotniuc, fapt oficializat și pe site-ul organizației. Respectiv, făcând publicitate acestei organizații, canalul îi făcea publicitate și patronului, și asta în pofida faptului că fundația EDELWEISS se declară drept o „organizație neguvernamentală, nonprofit și apolitică”. În prezent, toți știu că 4 canale de televiziune aparțin lui Vlad Plahotniuc: Publika, Canal 2, Canal 3, Prime.

ARESTUL – CA MIJLOC DE PROPAGANDĂ

Primarul de Bălți, liderul „Partidului Nostru”, Renato Usatîi, pe 19 octombrie a făcut publice mai multe interceptări telefonice între fostul prim-ministru Vlad Filat și primarul de Orhei Ilan Șor. Interceptările se presupune că au fost făcute în perioada septembrie-octombrie 2015. Pe 23 octombrie, Usatîi a fost reținut în Aeroport,

Oamenii care urmăresc știrile la TV, în parte, nu utilizează computerele. Ei nu pot să suprapună aceste noutăți cu altele

fiind învinuit de violarea dreptului la secretul corespondenței, art. 178, punct 2 (b), Cod Penal al R. Moldova. Ulterior, a fost informat că va rămâne în arest pentru 72 de ore. Mass-media, bineînțeles, și-a anunțat publicul. În timp ce Centrul Național Anticorupție (CNA) interoga liderul „Partidului Nostru”, în fața CNA s-au adunat susținătorii lui Usatîi, cerând eliberarea acestuia.

Pe 25 octombrie, Judecătoria Centru, după ce a studiat cererea procurorilor ca Renato Usatîi să fie ținut în arest 30 de zile, a decis ca liderul „Partidului Nostru” poate fi cercetat în libertate. Când a fost eliberat, acesta a ținut un întreg discurs în fața oamenilor care-l așteptau afară. Respectiv, arestul nu doar că nu i-a știrbit din imagine, dar, mai

curând, a avut un efect invers. Arestul a contribuit la creșterea popularității lui Usatîi, ridicându-l, se pare, la nivelul de erou național.

PORNO-PROPAGANDA

Pe 15 octombrie, a fost reținut ex-premierul Vlad Filat, fiind acuzat de corupție pasivă și trafic de influență. Cazul a fost mediatizat pe larg, ceea ce poate fi justificat, având în vedere că este primul caz de acest fel din țara noastră. În fiecare zi apar noi informații despre ce au găsit procurorii și reprezentanții CNA în casa liderului PLDM sau despre condițiile luxoase în care se deține acesta, pentru ca, într-o seară, pe un portal de știri să apară un video în care Vlad Filat e surprins în iposta-

ze intime cu o tânără. Pe lângă faptul că sursa unui material jurnalistic a devenit un site porno, identitatea fetei cu care se afla ex-prim-ministrul este ușor identificabilă. Anterior, când pe unul din canale a fost publicat un video cu scene intime cu o profesoară, societatea, dar și alți jurnaliști au sărit în apărarea protagonistei, a cărei viață privată fusese făcută publică.

Acum – nimic! Și asta pentru că eroul central este ex-prim-ministru. În imaginația oamenilor, politicienii nu fac sex. Ei nu merg la veece, singura lor ocupație fiind politica. Deci, să-i vezi în alte ipostaze este neobișnuit, straniu, revoltător. Deși este încălcată etica jurnalistică, puțini sunt interesați de acest fapt. Un rest, un video este suficient ca oamenii să uite, pentru un timp, despre furtul miliardului sau despre majorarea tarifelor. Imediat ce își vor aminti de păcatele guvernării, li se va mai arunca un „os”. Cel care a inventat acest sistem pare un bun strateg. Și nu ne referim la denigrarea unui om, a cărui reputație deja este la pământ și care va trebui să depună mult prea mult efort ca să recâștige încrederea alegătorilor săi.

Vorbim anume despre miliard. E suficient să arăți niște nuduri, ca oamenii să uite chiar și de „furtul secolului”. Respectiv, e foarte ușor să obții o stare de acalmie în societate. Puțină ca, într-o seară, pe un portal de știri să apară un video în care Vlad Filat e surprins în iposta-

De ce este periculoasă propaganda?

OPINII

VITALIE
COJOCARU
JURNALIST

Prea multă propagandă și prea puțină informație e în R. Moldova. Iar propaganda este o chestiune extrem de păcătoasă pentru oamenii de la noi. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar când propaganda ajunge la niște oameni pentru care educația este un moft, o opțiune - aceasta face ravagii. Propaganda omoară suflete. Trebuie să încordezi bine neuronii ca să rezisti propagandei. Or, dacă cetățenii moldoveni pică BAC-ul pe capete, iar facultățile produc diplome și nu specialiști, cum credeți că poate rezista acest popor în fața unei propagande gândite să-l prostească? Nu rezistă...

Sunt jurnalist. După 13 ani de gazetărie pot afirma: propagandă nu înseamnă informare. Propaganda se folosește de crâmpie de informare, de jumătăți de adevaruri, pe care le împletește cu minciuni, zvonuri, bârfe. Rezultatul este un amestec periculos, care ajunge în creierul oamenilor săraci cu duhul și... explodează. Dacă nu ți-ai zidit bine creierul cu cărți, dacă nu l-ai antrenat ca pe un mușchi să reziste bombardamentului, devii ZOMBI. Moldova este plină de zombi. Experiența de jurnalist m-a învățat cum să mă păzesc ca să nu mă transform în zombi. Citești, te informezi din mai multe surse, te întrebi dacă ar

fi un interes ascuns în spatele „informării”, nu pui botul la tot felul de surse incredibile și necredibile. Nu cunosc încă un tratament pentru cei care au fost transformați deja în zombi.

De pildă, propaganda care ne vine din Est este extrem de distrugătoare. Zombii cred că Rusia nu a invadat Crimeea, iar în Uniunea Europeană este rău pentru că există gay. Este o greșală să crezi că poți lupta cu propaganda rusă. Nu ai cum. Pe lângă faptul că sunt niște maeștri în domeniu, nu e sănătos pentru o societate să înlocuiască niște zombi cu alții. Cred că poți proteja oamenii de propagandă doar educându-i. Personal mă feresc și de zombii estici, și de zombii vestici.

Apropo, propaganda internă, moldovenească, s-a profesionalizat în ultimii ani. Pe vremea comuniștilor, Moldova 1, NIT ne spunea cât de perfect este Voronin. Pe vremea neocomuniștilor de azi, propaganda nu se limitează la televiziune. Astăzi avem site-uri, bloguri, postaci plătiți pe facebook. Ei bine, aceștia se concentrează mai mult pe murdărirea opozanților, decât pe laudarea patronului. Altfel zis, opozantul patronului poate fi Sfânta Maria, nu contează. Propaganda o să ne spună de ce să nu-l credem, iar cei săraci cu duhul vor crede.

„E un război informațional pe care noi îl pierdem”

REPORTER DE GARDĂ

Ministrul de Externe al Lituaniei, Linas Linkevičius, a declarat zilele trecute că autoritățile ruse lansează un război propagandistic împotriva Lituaniei și altor foste state sovietice, iar NATO ar trebui să răspundă cu mesaje mai eficiente în apărarea acestor state, indicând că Rusia joacă pe arena internațională „în baza unor reguli inventate de ei înșiși”, care provoacă confruntări și domină statele mici din regiune.

El declară că scopurile Moscovei sunt multidimensionale, Putin dorind să își extindă sfera de influență economică, politică și militară creând o uniune de state mici pe care le va subordona. Linkevičius a mai declarat că sancțiunile împotriva liderilor ruși, ca răspuns la anexarea Crimeii în anul trecut, sunt necesare, dar „dacă spui ori faci prea puțin și prea târziu”, eficiența acestor acte este limitată.

Ministrul Linkevičius are 54 de ani și o experiență diplomatică extinsă. El spune că propaganda mediatică rusă devine tot mai evidentă, ocupând spații de

Linas Linkevičius, ministrul de Externe al Lituaniei

emisie tot mai extinse în statele din vecinătate. „Atunci când există goluri într-un spațiu de influență, acestea sunt umplute imediat de alții”.

El susține că după ce Moscova a fost criticată pentru intențiile de ocupare a teritoriilor georgiene în 2008, a unor teritorii ucrainene în anul trecut, acum se pare că s-a implicat în escaladarea războiului din Siria. Diplomatul susține că astfel guvernarea lui Putin testează terenul, ca să vadă cât de departe poate merge. „Atunci când

întâlnește rezistență în acțiunile sale, așa cum au fost sancțiunile impuse după ocuparea Crimeii, sau după ce Turcia a doborât un avion ce viola teritoriile sale, Moscova a acceptat negocieri cu Washingtonul”. Linkevičius susține că Vestul trebuie să fie ferm și unit în cadrul acestor negocieri. „Nu chem la agresiuni, chem să fim consistenți și clari, pentru că politicienii ruși sunt capabili să înțeleagă mesajele clare”.

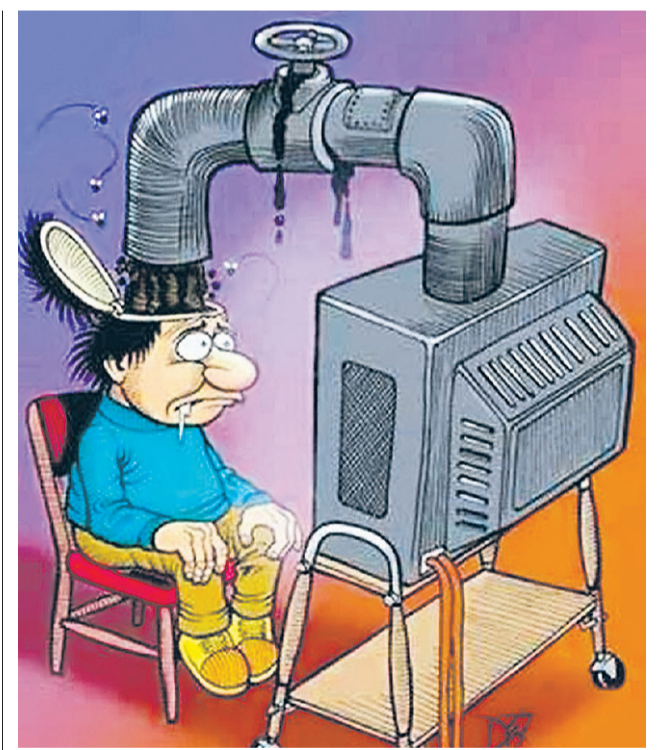
Diplomatul susține că SUA și UE trebuie să înțeleagă că

Rusia este mult mai eficientă în aducerea mesajelor sale către milioanele de cetățeni din fosta URSS; prin dominarea și controlul asupra mass-media. El susține că 60% din televiziunile transmise prin cablu în Lituania sunt în limba rusă și prezintă realități din Rusia, în pofida faptului că doar 12% din populația de circa 3 milioane vorbește limba rusă. Și dintre vorbitorii de limbă rusă doar circa 8% ar fi etnici ruși.

El mai susține că sunt necesare acțiuni relevante de a limita extinderea în aceste state a televiziunii Russia Today, care este o proprietate a Guvernului rus și reprezintă vocea autorităților ruse. „Este un război informațional și noi îl pierdem”, susține diplomatul.

Lituania este membră a Uniunii Europene și a NATO începând cu anul 2004, fiind implicată de curând în Unitatea de Comunicare Strategică a UE, care analizează și contracarează dominația informațională rusească în Europa de Est și în zona eurasiatică.

Tradaptare după un articol de Guy Taylor, publicat în Washington Post, 8 decembrie 2015

În Rusia, numărul celor care au încredere în știrile difuzate la TV s-a redus dramatic

Circa 85% dintre cetățenii ruși află noutățile de la televizor, însă din ce în ce mai puțini au încredere în ele. Un sondaj al Levada face publice date în acest sens, scrie tvrain.ru.

Potrivit sociologilor, în anul 2009, circa 79% din respondenți au declarat că au încredere în știrile difuzate la televizor. Acum însă, indicatorul a scăzut aproximativ de două ori, până la 41%.

De asemenea, s-a micșorat și nivelul de încredere a oamenilor

în alte surse de informare: de la 20% în anul 2009 la 18% pentru surse online, de la 14% la 12% pentru presa scrisă și de la 13% la 11% pentru radio.

La fel ca și acum șase ani, 19% din respondenți consideră credibile veștile pe care le aud de la prieteni și rude. Același lucru se referă și la postările de pe rețelele de socializare - 9%. Alți 8% dintre intervievați nu pot spune nicio denumire a unei surse de informare în care ei ar avea încredere.

INTERVIU

Cea mai bună metodă de a contracara propaganda este adevărul

– Majoritatea cetățenilor din statele post-sovietice au rămas cu imaginea că NATO este un bloc militar agresor. Cum ați explica acestor cetățeni ce este NATO?

– NATO reprezintă un grup de țări democratice care s-au adunat să se protejeze reciproc. Principiul de bază al NATO e toți pentru unul și unul pentru toți. E o familie apropiată, o alianță care include 28 de țări, din America de Nord până în Europa. Poate e interesant pentru cetățenii R. Moldova să știe că 22 din cele 28 de state membre NATO fac parte și din Uniunea Europeană și că 9 din 10 cetățeni europeni trăiesc sub protecția NATO. NATO și UE s-au dezvoltat în paralel, ca instituții ale unei lumi libere și prospere, unde fiecare are ocazia să se dezvolte așa cum dorește în pace și siguranță. Nu e o organizație ofensivă, e o alianță defensivă, pentru protecția acestor 28 de țări, care în curând vor fi 29. Există multe mituri despre NATO. Chiar și pentru mine, crescută la București în comunism, cu 20 de ani în urmă părea de neconceput să ajung aici. Sunt prima cetățeană a României ajunsă purtătoare de cuvânt și prima femeie în această funcție, ca să înțelegem cât de multe s-au schimbat la capitolul deschidere a NATO.

– Deși e cel mai puternic bloc militar din lume, având în componența sa 28 de state dezvoltate, NATO, totuși, se pare că a pierdut războiul propagandistic cu Rusia. Cum ar putea să-l recâștige?

– Imediat după declanșarea acțiunilor agresive ale Rusiei împotriva Ucrainei, am observat și o intensificare a propagandei rusești împotriva Occidentului, împotriva NATO, a Uniunii Europene și a diverselor țări membre ale celor două organizații, în special, dar și împotriva Statelor Unite. E foarte regretabil, pentru că, după căderea Zidului de la Berlin, NATO a făcut eforturi considerabile nu să izoleze Rusia, ci să o integreze într-un parteneriat strategic, acesta era obiectivul. Rusia a avut un parteneriat deosebit cu NATO, prin crearea consiliului NATO-Rusia, prin activități apropiate. Chiar înainte de anexarea ilegală a Crimeii, NATO și Rusia se pregăteau de o misiune comună pentru eliminarea armelor chimice din Siria, deci lucrăm foarte intens la pregătirea ultimelor detalii ale acestei misiuni. E falsă percepția că NATO a încercat să izoleze Rusia sau să ignore interesele Rusiei. Fără discuție, însă, acest parteneriat dintre NATO și Rusia trebuie să se bazeze pe respect reciproc și pe respingerea ideii de sferă de

Oana Lungescu este purtătoarea de cuvânt a NATO, dar și prima femeie și primul cetățean român care deține această funcție. A vizitat Moldova pentru prima dată la 27 august 1991, atunci când a fost votată Declarația de independență, fiind la acel moment corespondentă BBC. Oana Lungescu ne-a oferit un scurt interviu, explicând ce este NATO și de ce 28 dintre cele mai dezvoltate state ale lumii fac parte din acest bloc militar.

influență, care nu-și mai are locul în Europa secolului 21.

Cea mai bună metodă de a contracara propaganda este adevărul, sunt faptele și realitatea. Nu dorim să ne angajăm într-o altă propagandă ca să luptăm cu propaganda rusă. Sigur că uneori neadevărurile pot să convingă pe unii, dar pe termen lung adevărul, oricum, va ieși la suprafață și se va dovedi că este cel mai puternic. Există un interes foarte intens privind activitatea NATO din partea instituțiilor mass-media din Rusia, adesea se întâmplă ca știrile privind NATO să fie ori trunchiate, ori incorecte, chiar agresiv-incorecte. Atunci luăm legătura cu ziaristii respectivi și le solicităm să acționeze profesionist și să corecteze ceea ce transmit. În plus, încercăm să invităm cât mai mulți ziaristi ruși să vină aici la NATO. Am avut, de exemplu, un grup de ziaristi din Rusia la întâlnirea ministerială recentă, reporterii au putut să vadă că NATO nu este o organizație care a rămas cantonată în războiul rece, e o organizație cu oameni normali, deschiși, gata să poarte un dialog. Vom continua să facem asta, e important să menținem acest dialog și cu mass-media din Rusia, și cu studenții sau profesorii universitari, sau cu istoricii ruși. Nu e totdeauna ușor, uneori suntem și noi foarte tranșanți. De exemplu, în momentul în care Rusia și-a publicat doctrina militară actualizată, în decembrie 2014, descriind NATO ca o amenințare la adresa Rusiei, am acționat imediat, am transmis inclusiv prin Twitter că NATO nu este o amenințare la adresa Rusiei, că are principii foarte clare și a încercat să aibă o relație de parteneriat cu Rusia. Deci încercăm să folosim toate metodele ca să putem să ne menținem în limitele unui profesionalism și ale principiilor democratice care stau la baza acestei alianțe.

– La Chișinău urmează să fie deschis în curând un oficiu NATO, o ambasadă?

– Nu e chiar o ambasadă, e doar un oficiu de legătură, e un mic birou, așa cum are NATO

deja la Moscova, la Kiev, la Tbilisi, la New York, la Națiunile Unite. E o posibilitate ca activitatea NATO să fie mai bine cunoscută în R. Moldova, prin contacte directe, de la om la om; și pentru NATO, de asemenea, va fi mai simplu să înțeleagă ce se întâmplă în R. Moldova. Totdeauna, atunci când ești la fața locului, înțelegi mai bine mentalitatea, schimbările, tendințele și poți să reacționezi mai repede dacă apar probleme. E un semn că relația dintre NATO și R. Moldova, cu acest parteneriat al său, progresează, că este un interes reciproc să ne cunoaștem mai bine, să lucrăm mai apropiat. Acest fapt are și o valoare simbolică, dar și practică. Este un simbol al întăririi parteneriatului dintre R. Moldova și NATO și al dorinței reciproce de a face mai mult împreună, pe măsura dorințelor și necesităților Moldovei. Se lucrează foarte activ la finalizarea acestui birou, la începutul anului viitor se vor încheia pregătirile.

– Zilele trecute Muntegru și-a declarat intenția să intre în NATO. Între timp, a și atras amenințări de la Kremlin. Va asigura NATO cumva securitatea acestei țări până la aderare? Nu va păți așa cum a pățit Ucraina, căreia i s-au răpit și teritoriile când s-a declarat potențială membră a UE?

– Miniștrii de Externe ai NATO au convenit recent, prin consens, să invite Muntegru să înceapă negocierile de aderare. E o decizie istorică, care tri-

mite un semn de stabilitate și de securitate pentru Muntegru, pentru Balcanii Occidentali și pentru întreaga Europă, pentru că acest proces al NATO și al UE, care au mers în mare parte în paralel, a extins zona de securitate, de stabilitate, de democrație și prosperitate în Europa după căderea sistemului comunist. Aderarea Muntegrului la Alianță este decizia muntegrenilor, și a celor 28 de țări aliante. Nu se cade ca altcineva să intervină în acest proces, care reprezintă decizia unor țări democratice. E un principiu unanim recunoscut în Europa că fiecare țară are dreptul suveran să își aleagă calea pe care dorește să meargă, să aleagă dacă să facă parte sau nu dintr-o alianță militară, dacă dorește sau nu să rămână neutră, sau să ia alte decizii. La aceste principii a subscriș și Rusia atunci când a semnat actul final de la Helsinki și toate celelalte acte pe care se bazează ordinea în Europa.

Este un pas înainte foarte important pentru Muntegru, dar nu este sfârșitul drumului, pentru că Muntegrul mai are anumite reforme pe care trebuie să le continue, trebuie să continue să lupte cu corupția și să informeze populația despre ce înseamnă această aderare. Negocierile de aderare la NATO sunt un proces care durează, de regulă, câteva luni, după care sperăm ca Muntegru să fie țară invitată la summitul de la Varșovia din iulie anul viitor. Deci va fi integrat cât mai mult în activitățile Alianței.

ALINA RADU, ZdG,
VASILE BOTNARU, RFERL

Vaccin împotriva manipulării: oamenii trebuie învățați să gândească singuri

ALIONA CIURCĂ

Ioana Avădani, directoarea Centrului pentru Journalism Independent (CJI) din România, ne-a împărtășit experiența României în ce privește combaterea propagandei și manipulării publicului de către mass-media.

„Accesul publicului la rețelele de socializare, accesul la noile tehnologii permite oricui să facă ceea ce ar trebui să facă jurnalistul, sau ceea ce făcea până acum jurnalistul: să preia informația, s-o proceseze mai mult sau mai puțin logic și apoi s-o transmită publicului. Cu un telefon mobil poți să faci lucrul acesta oriunde te-ai afla. Filmezi, și dacă ai o conexiune la internet, pui direct pe facebook. Deci, plasezi informația acolo, mai ai 3-4 prieteni care dau share și, foarte curând, aceasta ajunge la mii de oameni. Televiziunile clasice care încearcă să prezinte trunchiat realitatea ar trebui să țină cont de acest fapt. Nu mai poți ascunde nimic. Odată cu apariția rețelilor de socializare, informația nu mai poate fi ascunsă. Așa încearcă publicul să sancționeze jurnaliștii sau mediile incorecte”, opinează Avădani.

REMINISCENȚE ALE SISTEMULUI SOVIETIC

Directoarea CJI din România s-a referit și la încercările jurnaliștilor români de a sancționa erorile intenționate de conținut ale mediilor de acolo. „Pentru sancționarea mediilor audiovizuale, există Consiliul Național al Audiovizualului care dă sancțiuni. Dacă le dă, le dă cu eficiența pe care o au. În presa scrisă, nu există sancțiuni. Nu există o instituție, un forum al jurnaliștilor care să spună: „Tu ai greșit, tu ai făcut corect”. A încercat, la un moment dat, Clubul Român de Presă să aibă o Comisie de etică, un Consiliu de onoare, care n-a funcționat, pentru că prietenii, legăturile dintre membrii consiliului erau mai puternice decât atașamentul față de standarde. Avădani povestește că, în România, nu se prea vorbește despre propaganda rusă. „Nu este neapărat foarte vizibilă, dar există și se vorbește despre

ea ca despre un pericol real. Și nu doar în cazul Moldovei, se vorbește despre ea și în cazul Ucrainei, și în cazul altor republici din fosta URSS. Din păcate, măsurile care se propun sunt la fel de sorginte comunistă: să li se taie antena, să nu mai aibă voie, să nu primească licența de emisie sau să li se retragă licența de emisie. Dacă te lauzi că ești o țară democratică, cu standarde în materie de libertatea de exprimare, încerci să găsești soluții pentru a combate discursul de propagandă în limitele libertății de exprimare. Dacă au încălcat legea, atunci da, îi sancționezi, dar simplul fapt că fac propagandă sau răspândesc idei care ție nu-ți sunt pe plac nu este un temei pentru tăierea dreptului la exprimare”, concluzionează jurnalista.

VACCIN ÎMPOTRIVA MANIPULĂRII

Vorbind de gândire critică și de faptul că aceasta este singura soluție pe termen lung ca instrument de luptă împotriva propagandei, jurnalista a subliniat că o astfel de gândire se formează în școală. „Din păcate, educație mediatică nu se face în mod sistematic sau în mod obligatoriu în școlile din România. Există inițiative, există un curs de educație media, de „competență media”, așa i se spune, un fel de alfabetizare. Cum îi înveți pe copii să citească, îi înveți să privească la televizor sau să interpreteze o reclamă. Este un curs facultativ. Dacă există un profesor în școală care vrea să facă acel curs, cere voie direcției, care, ulterior, cere voie inspectoratului și atunci cursul se realizează. Ceea ce încercăm noi să facem la CJI, e să lucrăm cu profesorii, ca ei să introducă elemente de gândire critică mediatică în cadrul cursurilor, indiferent de materia predată”.

În opinia Ioanei Avădani, singurul vaccin eficient împotriva manipulării este să-i înveți pe oameni să gândească cu mintea lor. Când citesc o informație, s-o verifice. „A trecut vremea în care luai de bun ceea ce citeai în presă. Probabil, în Moldova, ca și în România, există această expresie: „E-adevărat, am auzit eu la radio”. Sau: „E adevărat, am citit în ziar”. Nu mai este chiar atât de simplu. De aceea, e nevoie de gândire critică.

Ioana Avădani, directoarea CJI din România

OPINII

Experții internaționali consideră că autoritățile statului nu au dreptul să cenzureze informații decât atunci când acestea prezintă riscuri pentru securitate

Guvernul ar trebui să cenzureze doar informațiile care prezintă o amenințare la securitatea țării

REPORTER DE GARDĂ

Un studiu recent al Pew Research Center din Washington DC (PEW) arată că, la nivel global, oamenii apreciază și vor să se bucure de drepturile lor fundamentale garantate în țările democratice. Rezultatele mai arată că jumătate din populația globului dorește să trăiască în țări care garantează libertatea de expresie, unde presa și internetul nu sunt cenzurate. Ucrainenii și rușii se situează la polul opus, considerând că, deși ar dori să beneficieze de aceste libertăți, ele nu repre-

zintă o prioritate în viețile lor. Din cele 38 de națiuni analizate, americanii se detașează clar în privința valorizării libertății de expresie. 95% dintre americani spun că este extrem de important pentru ei să vorbească liber și să se poată informa din articolele produse de o presă liberă.

Directorul centrului de cercetare PEW, Richard Wike, spune într-un interviu acordat postului de radio Europa Liberă că în societățile democratice nu ar fi posibilă apariția unor grupări precum Statul Islamic. „Apariția unor grupări ca Statul Islamic are legătură cu opinia publică din zona în care acest lucru se întâmplă”,

explică Richard Wike, precizând că datele PEW arată că, în prezent, în Ucraina, spre deosebire de alte țări europene, principiile și instituțiile democratice nu reprezintă o prioritate pentru populație. Explicația ar putea fi, în opinia lui Wike, că țara se confruntă cu numeroase probleme dificile, oamenii au multe de rezolvat și de aceea alte lucruri au prioritate pentru ei. „Libertatea de expresie, instituțiile și drepturile democratice au prioritate scăzută în Ucraina în comparație cu europenii din alte țări de pe continent”, susține Richard Wike, aducând și exemplul Rusiei, în care democrația se confruntă

cu o susținere relativ redusă. „Oamenii spun că e importantă, dar nu fac o prioritate din asta”, punctează Wike.

Richard Wike mai susține că guvernele nu ar trebui să intervină și să prevină publicarea unor informații care ar putea avea un impact negativ asupra situației economice. „Doar dacă această eventuală problemă economică dezechilibrează atât de mult societatea și economia, încât devine o amenințare la securitatea țării, atunci da, oamenii cred că guvernul ar trebui să cenzureze aceste informații”, a mai declarat directorul centrului de cercetare PEW pentru Europa Liberă.

Fotofake: kievenii - în genunchi în fața lui Biden

STOPFAKE.COM

În timpul vizitei la Kiev a vicepreședintelui SUA Joe Biden pe rețelele de socializare și unele site-uri pro-ruse a fost publicată o fotografie în care oamenii stau în genunchi pe strada Grușevski. În legenda fotografiei se menționa că, astfel, kievenii „il roagă pe Biden să-i „salveze” de lațeniuk”.

Inițial, fotografia a apărut pe data de 6 decembrie pe blogul LiveJournal al utilizatorului petroreloii. Pe 8 decembrie despre aceasta a scris site-ul agenției de știri

Novorossia. Pe Facebook poza a fost publicată de utilizatorul pe nume Serghei Gheorg Sretenski în grupul Russkie Reghiony (până pe 12 decembrie postarea a fost distribuită de 600 de ori). Pe rețeaua de socializare Odnoklassniki - în grupul Antimaidan.

Cu ajutorul site-ului de căutare a imaginilor TinEye, am reușit să găsim originalul fotografiei, care a fost făcută pe 18 ianuarie 2015 pe str. Grușevski. Atunci, mii de oameni au ieșit în centrul Kievului pentru a comemora primele victime ale ciocnirilor din perioada Euromaidanului.

TWITTER.COM

ONG-urile de media cer CCA să intervină pentru depoluarea spațiului mediatic

DECLARAȚIE DE PRESĂ

Organizațiile neguvernamentale din domeniul mass-media, API, CJI, APEL, ATVJI, Acces-info, CIN, UJM, își exprimă îngrijorarea în legătură cu intensificarea controlului politic asupra conținutului editorial al instituțiilor mass-media autohtone și semnaleză ineficiența activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului (CCA) pentru asigurarea respectării principiului echilibrului și pluralismului politico-social, obligatoriu pentru toți radiodifuzorii din R. Moldova, inclusiv pentru cei care retransmit posturi de televiziune și radio din străinătate.

Totodată, organizațiile semnatară cer CCA, în calitate de reprezentant și garant legal al interesului public în domeniul audiovizualului, să nu admită retransmisiunea pe teritoriul R. Moldova a buletinelor de știri și a emisiunilor informativ-analitice ale televiziunilor din Federația Rusă care încalcă grav principiul echilibrului social-politic, echidistanței și obiectivității, prevăzut în legislația R. Moldova, încălcări confirmate prin monitorizările CCA desfășurate în 2014 și 2015. În pofida sancțiunilor impuse prin deciziile CCA, încălcările continuă, iar cerința de a lua măsuri pentru lichidarea încălcărilor atestate nu a fost îndeplinită de radiodifuzorii care retransmit aceste posturi.

Solicităm CCA să nu se comporte doar ca un agent constatat, ci să întreprindă acțiuni imediate și energice pentru a determina radiodifuzorii, proprietarii cărora sunt politicieni sau oameni de afaceri apropiați partidelor politice, să respecte prevederile art. 7 al Codului Audiovizualului („Echilibrul și pluralismul politico-social”). CCA trebuie să monitorizeze permanent posturile audiovizuale, în special pe cele care anterior au fost sancționate pentru astfel

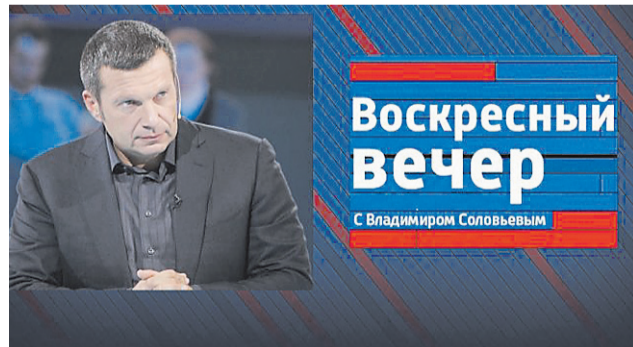
Ce decizie a luat Lituania pentru a evita propaganda unui post tv rusesc

REPORTER DE GARDĂ

Comisia Lituaniană de Radio și Televiziune a obligat operatorii de cablu tv să difuzeze postul rusesc „RTR-Planeta” în regim de televiziune cu plată, potrivit Delfi.

„Această soluție Comisia a adoptat-o în unanimitate după ce s-a ajuns la concluzia că postul tv incită la război și intoleranță”, se arată în declarația Comisiei.

Potrivit deciziei, se va interzice subvenționarea pachetelor suplimentare care

PAGINADERUSIA.RO

În Lituania, emisiunea „Voskresnyy Vecher s Vladimirom Soloviovim” de la postul TV „RTR-Planeta” poate fi vizionată doar contra-plată

vor include „RTR-Planeta”, oferirea de sprijin financiar sau discount.

Decizia de verificare a canalului a fost luată după ce postul de televiziune, în

cadrul emisiunii „Voskresnyy Vecher s Vladimirom Soloviovim”, a dezbătut incidentul aviatic între Turcia și Rusia.

Președintele Comisiei, Edmundas Vaitiekunas, a declarat că experții au înregistrat încălcări ale legislației în vigoare, informațiile transmise în cadrul emisiunii incitând la ură față de NATO și Statele Unite.

Amintim că în această primăvară, Comisia Lituaniană de Radio și Televiziune a mai penalizat postul RTR-Planeta, suspendând retransmiterea canalului rus timp de 3 luni.

Publicarea acestui supliment este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA. Suplimentul a fost realizat în cadrul Campaniei media împotriva informației false și tendențioase, desfășurată de Asociația Presei Independente (API), Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) și Asociația Telegiurnaliștilor Independenți din Moldova (ATVJI), cu suportul programului „Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova”, implementat de FHI 360.